

BORGER VS FORVALTNING

TEMAET ER SKREVET
AF HANNE HAUERSLEV
FOTO: SIF MEINCKE

FORVALT- NINGENS SKØN TIL SERVICE- EFTERSYN

Forvaltningens afgørelse om hjemmehjælp, førtidspension eller hjælp til at komme tilbage på arbejdsmarkedet beror på et skøn, som domstolene sjældent prøver.

Det betyder, at der mangler domstolskontrol med den offentlige forvaltning. Advokaten har talt med tre advokater og en lektor om de særlige problemstillinger, der er i spil, når borgeren har en sag mod forvaltningen.

MADS KRØGER PRAMMING

Advokat og medejer af Kroer Pramming Advokater, der har specialiseret sig i erstatningsret og sager om borgerrettigheder. Har siden 2006 undervist på Københavns Universitet, har stiftet Advokatvagten på Nørrebro og hjælper frivilligt i en række foreninger for blandt andre krigsveteraner, torturofre og whistleblowere.

HOKUS POKUS, DU ER RASK

Forvaltningen kan næsten slippe igennem med at skønne hvad som helst. Vi er på niveauet før et afslag som, “du er for tyk til førtidspension”, kan gå lige igennem, mener advokat, der peger på domstolenes manglende vilje til at prøve myndighedernes skøn, som kernen i problemet.

Det startede med et trafikuheld for 17 år siden. Efter en sygeperiode kommer kvinden i fleksjob, men det viser sig i løbet af kort tid, at hun har en diskusprolaps i halsryggen, og det er umuligt for hende at klare et job. Derfor søger hun førtidspension. Men hun får afslag med den begrundelse, at hun ikke har bevist, at hun er syg.

Siden kommer ti forskellige læger ind over sagen. De konstaterer uafhængigt af hinanden, at kvinden umuligt kan arbejde. Med tiden er hendes fysiske og psykiske tilstand forværret. Hun lider af voldsom angst, er stort set ikke i stand til hverken at stå eller gå, og hun ligger derfor i sin seng langt det meste af tiden. Men hun får stadig afslag på førtidspension. I stedet bliver kommunen ved med at sende hende invitationer til jobprøvning.

- Det er så grotesk, at nogle sagsbehandlere kommer hjem til kvinden, hvor de på det nærmeste sidder på hendes sengekant for at holde møder om jobprøvning. I fuld alvor forsøger sagsbehandlerne at få hende aktiveret på trods af, at det er helt klart, at det ikke har været muligt i mere end et årti. Desuden bliver hun indkaldt til møder, som hun jo ikke kan gå til. Når hun ikke møder op, så stopper hendes sociale ydelser, hvilket har resulteret i, at hun har oparbejdet en gæld, som hun selvfølgelig ikke er i stand til at betale, fortæller advokat Mads Krøger Pramming, som har speciale i blandt andet sociale sager.

Han klager kvindens sag til Ankestyrelsen, der er et år om at afgøre den. I september 2014 kommer styrelsen frem til, at det ikke er dokumenteret, at kvindens arbejdsevne er nedsat.

- Det vil sige, at Ankestyrelsen ikke forholder sig til de ti lægelige vurderinger og

træffer dermed en afgørelse, som er stik imod de lægelige rapporter, selvom de tegner et helt entydigt billede af situationen gennem 17 år. Jeg må indrømme, at første gang jeg så på hendes sag, tænkte jeg, at det her er verdens bedste sag – men det viser sig jo så ikke at holde stik. Derfor skal den nu i retten, og vi er i gang med at søge fri proces.

SÅ GODT SOM UMULIGT AT VINDE EN SAG

Kvindens historie er kun en ud af mange. Hver eneste dag ringer borgere til advokatfirmaet Kroer Pramming for at fortælle deres historie og bede om bistand til at føre deres sag.

- Der er virkelig mange groteske sager, og vi må sige nej til de fleste, både fordi vi ikke har kapaciteten her på kontoret, og fordi vi ikke magter kun at have de her meget tunge sager, hvor omfanget af sagsakter er meget stort, og hvor muligheden for at vinde er meget lille. Det er så godt som umuligt at

vinde eksempelvis en sag om førtidspension ved domstolene. Vi taler måske i allerbedste fald om en ud af ti. Der er selvfølgelig sager og sagstyper, der kan vindes ved domstolene – og dem vinder vi også. Navnlig sager om erstatning for fejl i sagsbehandlingen. Men angår sagen forvaltningens skønsudøvelse, er det nærmest umuligt at vinde, som det er nu, siger Mads Krøger Pramming, som

Jeg har helt identiske sager mod forsikringselskaber, der jo også ofte skal vurdere en persons arbejdsevne i forhold til for eksempel førtidspension – og her er billedet sjovt nok det stik modsatte. Her går domstolene fuldt ind i prøvelsen af skønnet, og der vinder borgeren ofte – især hvis selskabets vurdering er stik imod, hvad en række speciallæger ellers har vurderet.

begyndte at arbejde med de sociale sager ved et tilfælde.

- Jeg skiftede job til et advokatkontor, hvor jeg overtog 40 sociale sager efter en medarbejder, som stoppede. Jeg havde ingen erfaring med det sociale område og kom fra et stort erhvervskontor, hvor jeg havde arbejdet med blandt andet EU-regler og komplicerede internationale forsikringsretlige forhold. Men hvis jeg troede, at det var komplekst, så fik jeg et noget andet syn på det, da jeg fik taget fat på den sociale lovgivning. Den er vanvittig kompliceret og består af en myriade af lovgivning med en underskov af cirkulærer, bekendtgørelser og et meget omfattende refusionssystem, der hele tiden bliver ændret. Til eksempel fylder lovgrundlaget på dagpengeområdet for tiden mere end 23.000 sider.

- Samtidig er her en stor mangel på domstolspraksis. En af mine sager vedrørende sygedagpenge endte i landsretten. Det fordoblede mængden af sager om sygedagpenge i Ugeskrift for Retsvæsen. At en enkelt sag kan fordoble retspraksis, er efter min opfattelse udtryk for, at der stort set ingen

domstolskontrol er med det her område. Der mangler med andre ord en hovedretskilde. Når vi så endelig fører sagerne, er resultatet, at myndighederne får meget lang snor ved domstolene, som kun yderst sjældent tilside-sætter det skøn, som forvaltningen udøver.

- Det ser jeg faktisk, som det reelle problem. Selve lovgivningen er egentlig ikke problematisk – selvom man selvfølgelig politisk kan diskutere, om vi hjælper de svage i samfundet nok. Men det er svært for mig at pege på noget specifikt i lovgivningen, som politikerne burde ændre, for i princippet er der ikke mulighed for, at man kan falde mellem to stole. Problemet er, at fortolkningen af det skøn, som for eksempel ligger i ordene 'varigt og væsentligt', er delegeret til myndighederne, der skal spare og har interesse i at stramme. Det skøn kan reelt ikke prøves ved domstolene. Vi er på niveauet før, at du kan få en afgørelse, der hedder, at "du er for tyk til at få førtidspension." Myndighederne slipper næsten af sted med hvad som helst – enten fordi sagerne ikke bliver anlagt, eller fordi de bliver tabt, hvis de gør.

EN KOMFORTABEL AFGØRELSE

- Et grotesk eksempel har jeg i en sag, der kører nu, hvor en kvinde havde fået en kronisk lidelse i sit bryst og ikke kunne arbejde. Efter et år bliver hun indkaldt af kommunen, som skal træffe afgørelse om, hvorvidt hun har ret til hjælp. Men pludselig skal hun nu undersøges af en psykiater, selvom ingen andre end kommunens lægekonsulent mistænker psykisk sygdom. Og hokus pokus bliver hun erklæret rask. Psykiateren, som er hentet hele vejen fra Fyn til Djursland, spørger blandt andet ekstremt detaljeret ind til hendes sexliv, hvilket er højst besynderligt, fordi det ikke er relevant, og han ender med at konkludere, at hun simulerer sin sygdom. Den er altså noget, som hun bare bilder sig ind, mener psykiateren.

- Den afgørelse var jo rar for kommunen, der slap for at betale for et fleksjob. Men konsekvensen var, at kvinden kom ud i et

limbo uden arbejde og i dag står med et økonomisk tab på 200.000 kroner. Senere har det så også vist sig, at psykiateren har lavet samme komfortable afgørelse i mange andre sager for kommuner, og Sundhedsstyrelsen er nu gået ind i sagen og har udtalt kritik af lægen, forklarer Mads Krøger Pramming.

Selvom sagen virker helt klar og nu skal for domstolene, er han altid tilbageholdende med sine forventninger til at vinde – det gælder både i denne sag og i sagen med den sengeliggende kvinde, der ikke kan få førtidspension.

- Vinderchancerne er lave, netop fordi domstolene yderst sjældent kontrollerer skønsudøvelsen. Jeg har helt identiske sager mod forsikringselskaber, der jo også ofte skal vurdere en persons arbejdsevne i forhold til for eksempel førtidspension – og her er billedet sjovt nok det stik modsatte. Her går domstolene fuldt ind i prøvelsen af skønnet, og der vinder borgeren ofte – især hvis selskabets vurdering er stik imod, hvad en række speciallæger ellers har vurderet. Min påstand er i den forbindelse, at forsikringselskaberne generelt er langt mere rimelige end forvaltningen, for de ved godt, at hvis de kommer til et helt andet resultat end lægerne, så taber de sagerne i retten. Og derfor får domstolskontrollen på dette område en præventiv effekt i selskaberne. Det er helt anderledes i sager mellem borger og forvaltning, hvor der er en ubalance i og med, at myndighederne reelt er frede.

INGEN RETSSIKKERHED

Mens Mads Krøger Pramming dermed ser retssikkerheden som høj, når det gælder borger mod privat forsikringselskab, har han ikke meget tillid til systemet, når det gælder borger mod forvaltning.

- Retssikkerhed? Der er ingen, sådan som det er nu. Den ene af de tre statsmagter, udfylder ikke den rolle, de har på det her område. Det er en kæmpe urimelighed i vores retssystem, at du har en grundlovssikret ret, der i praksis ikke fungerer. Når der er et så stort fravær af kontrol, så er myndighederne selvfølgelig grænsesøgende, ikke mindst fordi de skal spare. Så opstår der en kultur, hvor man kan tillade sig hvad som helst, fordi det stort set ingen konsekvenser har.

